

UV LED MODUL ÁLTAL KELTETT HŐÁTVITELI FOLYAMAT NUMERIKUS VIZSGÁLATA

NUMERICAL ANALYSIS OF THE HEAT TRANSPORT PROCESS IN A UV LED MODULE

Varga Zoltán¹, dr. Kalmár László², Ralf Hellmann³

ABSTRACT

The paper deals with CFD analysis of the heat transport process caused by High Powered LED (Light Emitting Diode) in a UV LED Module. This project is a R&D topic including both the laboratory measurements and the CFD simulations of UV LED Module. This project is the result of the several year- long joint research activities between the University of Aschaffenburg and the University of Miskolc. First, the Module – included one UV LED – is introduced, then the measurement after that main steps of the numerical simulation are discussed. Finally the results of measurement and simulation are compared.

1. BEVEZETÉS

A cikk egy nagyteljesítményű UV LED (Light Emitting Diode) által keltett hővezetés vizsgálatával foglalkozik. A projekt kutatás-fejlesztési téma, amelyben a LED modul kifejlesztését és legyártását követően laboratóriumi méréssel egybekötött CFD szimuláció, amely az Aschaffenburgi Egyetem (University of Aschaffenburg), és a Miskolci Egyetem évekre visszanyúló kölcsönös kutatási együttműködésének eredménye. Először az 1 db UV LED-et tartalmazó modul, majd a laboratóriumi mérések, végül a numerikus vizsgálat főbb lépései kerülnek bemutatásra. Legvégül a kísérleti és elméleti numerikus eredmények összehasonlítása található.

2. UV LED MODUL BEMUTATÁSA

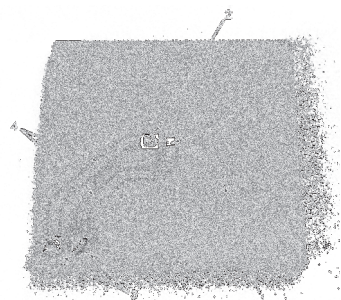
Az UV LED modul több fő részből tevődik össze, amelynek megértését az 1. ábra segíti.

Az 1. ábrán „1” számmal jelölve a nyomtatott áramköri panel található (továbbiakban NYÁK-lap), a „2” jelű szám pedig a nagyteljesítményű UV LED-t jelöli. A „3”, „4”, és az „5” számmal jelölt részek az ábrán a LED elektromos betáplálását megvalósító alkatrészek.

¹gépészmérnök MSc, Miskolci Egyetem

²egyetemi docens, Miskolci Egyetem, Áramlás és Hőtechnikai Gépek Tanszéke

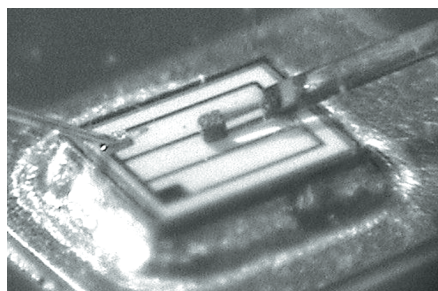
³professzor, Applied University of Science, Aschaffenburg, Germany

1. ábra. UV LED Modul fő részei

2.1. A nagyteljesítményű UV LED

Az 1. ábrán „2” számmal jelölt elem a nagyteljesítményű UV LED, melynek típusa: Mvp SL-V-U40AC, amelyről 2. ábrán látható egy közeli fénykép. A fényt kibocsájtó dióda a működtetett feszültség-áramerősség tartományban kb.: 1260 mW bemenő, és kb. 150 mW hasznos (a LED-et elhagyó fény) teljesítménnyel üzemel. A nem hasznosított – vagyis hőfejlődésre fordított – teljesítmény kb. 1110 mW. Az előbbi teljesítmény adatokból jól látható, hogy a dióda elég rossz hatásfokkal üzemel.

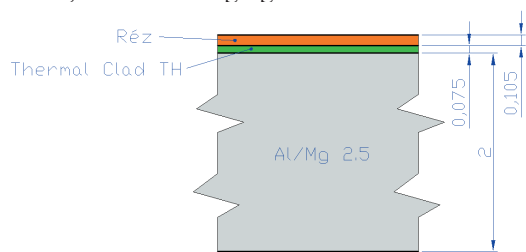

2. ábra. UV LED fényképe

2.2 A modulban használt NYÁK-lap

A nyomtatott áramköri lap az elektronikai ipar egyik alapvető eszköze, amelynek köszönhetően sokféle vastagságú, kialakítású és különböző anyagból készített változatokat lehet a kereskedelmi forgalomban kapni. A modulban található LED üzemi körülmények között jelentős mennyiségű hőt generál, melynek elvezetéséről gondoskodni kell. Az UV LED modul kialakítása során

IMS nevű NYÁK-lap került kiválasztásra, melynek 3. ábrán látható egy keresztmetszeti képe. Az ábra bemutatja a lap réteges felépítését. A 3. Ábráról az is jól látható, hogy a lap nagy részét, a 2 mm vastag alumínium ötvözet alkotja. Felette – a LED felé közeledve – található a 0,075 mm vastagságú dielektrikum, melynek anyaga Thermal Clad TH. Legfelül – közvetlenül a LED alatt – az 1. ábrán látható „4”, „5” számmal jelölt alkatrészek 0,105 mm vastagságú rézből készültek.

3.

ábra. A NYÁK-lap felépítése

Az UV LED modul működtetése során keletkezett jelentős mennyiségű hőt a modulban az alumínium ötvözet segít elvezetni, ugyanis az ötvözet hővezetési tényezője közel 90-szer nagyobb, mint a dielektrikumé.

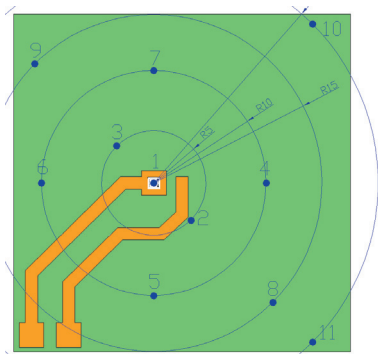
3. LABORATÓRIUMI MÉRÉS

A bevezetésben már említettük, hogy a cikkben tárgyalt modul vizsgálata az Aschaffenburgi Egyetemmel közös projekt keretében történik. E projekt végrehatása során a Aschaffenburgi Egyetem MSc hallgatója készített instacionér hőmérsékleti méréseket [2], a Miskolci Egyetem MSc hallgatója pedig numerikus áramlási szimulációval elemezte a modulban kialakuló hőátviteli folyamatokat [1]. Az alábbiakban a laboratóriumi mérés körülményeit és eredményeit tárgyaljuk.

Az instacioner hőmérsékleti méréseket egy egyetemi laboratóriumban végezték, ahol a mérés ideje alatt 23,5 és 25,3 °C között változott a laborban lévő hőmérséklet.

3.1. Mérési pontok

A mérések során összesen 11 db előre meghatározott mérési ponton történt a hőmérséklet időbeli változásának mérése. A 4. ábra felülnézetben szemlélteti a mérési pontok elhelyezkedését.

4. ábra. Mérési pontok

A 4. ábrán jól látható, hogy a 11 db mérési pont összesen 5 db a LED közepén elhelyezett középpontú és különböző sugarú körök kerületein találhatóak meg. Az 1-es mérési pont az R=0 mm körhöz tartozik. A 2, 3 pontok az R=5 mm sugarú körhöz, a 4, 5, 6, 7-es pontok az R=10 mm sugarú körhöz, 8, 9-es pontok az R=15 mm sugarú körhöz, valamint a 10, 11-es pontok az R=20 mm sugarú körhöz tartoznak.

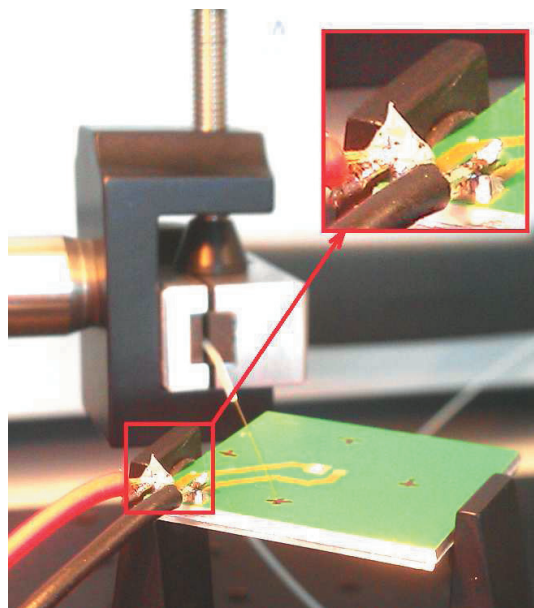
3.2. Mérés eszközei

A dióda a bekapcsolást követően 2 sec-on belül közel 100 °C-ot melegszik, ezért a mérést egy 50 Hz mintavételezési frekvenciával rendelkező Fiber Optic Sensor mérőeszközzel végezték. A műszer felbontása 0,05 °C, a pontossága 0,8 °C (-20 és 250 °C között) a jelkondicionáló és érzékelő hibájával együtt. A készülék előlapjáról látható egy fotó az 5. ábrán.

5. ábra. Fiber Optic Sensor vezérlőpanelja

Mérés közben fontos szerepet töltött még be egy FB126025HB-N típusú axiális ventilátor, mely a mérés kezdete előtt – és a mérés közben is – a NYÁK-lappal párhuzamosan áramoltatott levegővel hűtötte a melegedő modult.

6. ábra. Fénykép a mérésről

Mérés egyéb eszközeit – terjedelmi korlátok miatt – itt nem részletezzük, azonban a 6. ábrán látható egy fénykép, mely a hőmérséklet mérése közben készült.

3.2. Mérés eredményei

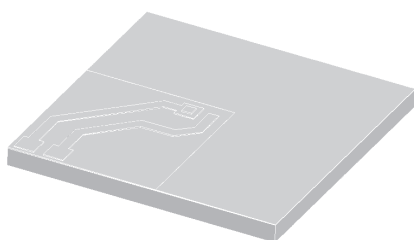
A mérés eredményeket – terjedelmi okok miatt – majd a cikk utolsó bekezdésében, a szimulációs eredményekkel történő összehasonlítás során mutatjuk be.

4. A NUMERIKUS SZIMULÁCIÓ

Jelen fejezetben először a numerikus szimuláció előkészítését tárgyaljuk [1]. Minden áramlástechnikai szimuláció az alábbi fő lépések elvégzéséből áll: geometria kidolgozása, diszkretizáció (hálózás) elvégzése, kezdeti és peremfeltételek megadása, a numerikus szimuláció (futtatás), majd végül a post-processing (eredmények feldolgozása). Jelen cikkben bemutatott szimuláció végrehajtása a véges térfogatok elvén alapuló ANSYS FLUENT kereskedelmi szoftverrel történt.

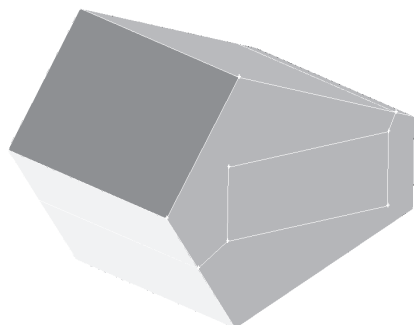
4.1. Geometria

Az UV LED modul geometriai méretei rendelkezésre álltak, amelyet felhasználva a FLUENT programcsomag előkészítő szoftverében, a GAMBIT-ben dolgoztuk ki a 3D-s geometriai modellt, amelyet a 7. ábrán mutatunk be.

7. ábra. Modul képe GAMBIT szoftverben

Mivel laboratóriumi mérés során közel állandó sebességű és irányú levegővel hűtötték a modellt, így a szimulációban is szükséges volt e környezeti áramló levegő hűtőhatásának figyelembe vételére. A modellben ezt úgy vettük figyelembe, hogy a modult egy ötszög alapú hasábra (un. szélcsatornába) helyeztük, melyről 8. ábrán látható egy kép.

8. ábra. Az alkalmazott szélcsatorna egy képe

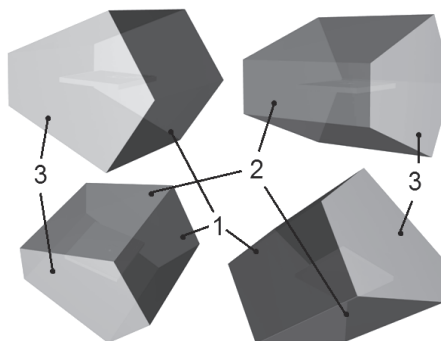
4.2. Diszkretizáció (hálózás)

Ahogy korábban már említettük, a numerikus megoldáshoz használt szoftver működése véges térfogatok elvének alkalmazásán alapszik, így a szimulációhoz szükség volt a fenti számítási tartomány véges számú térfogatra való felosztására. Jelen szimulációban fontos szerepet tölt be a modul szorosan körülvevő, ahhoz közel lévő (kis sebességű) levegő, mely a keletkező hőt vezeti el. Ezért volt fontos un. „y+” háló kialakítása a modell körül. Ezt a határreégi sűrítést figyelembe véve alakítottuk ki a hálót, mely nagyrészt strukturált hálót tartalmaz, vegyesen három-, négyszög alapú hasáb és tetra elemekkel. A numerikus vizsgálatokhoz kialakított háló összesen 2 836 702 db. véges térfogatról áll.

4.3. Kezdeti- és peremfeltételek

Az előzőekben leírtakból egyértelműen kiderül, hogy a numerikus megoldásra váró feladat egy időben változó hőátviteli folyamat numerikus szimulációjának végrehajtása. Ennek megfelelően a szimulációs számítások elvégzéséhez szükséges a kezdeti hőmérséklet-eloszlás megadása. Erre vonatkozóan azt feltételeztük, hogy a $t=0$ sec-hoz tartozó kezdeti hőmérséklet eloszlás a számítási tartomány minden pontjában megegyezett a mérőszoba hőmérsékletével, ami kb.: 24,85 °C (298 °K) volt.

A differenciál egyenletek megoldhatóságának további feltételei a peremfeltételek előírása. A modulban összesen 1 db hőforrás található, mely az UV LED. A szimulációban a hőforrás peremfeltételt térfogaton-megoszló fűtőtelsítményként kezeltük, ahol a kiválasztott térfogat megegyezett a dióda befoglaló méreteinek megfelelő térrésszel. A szimulációnk során alkalmazott peremfeltétel megértését a 9. ábra jelöléseivel próbáljuk könnyebben érthetővé tenni.

9. ábra. Peremfeltételek: 1-es „massflow inlet”, 2-es „pressure outlet”, 3-as „symmetry”

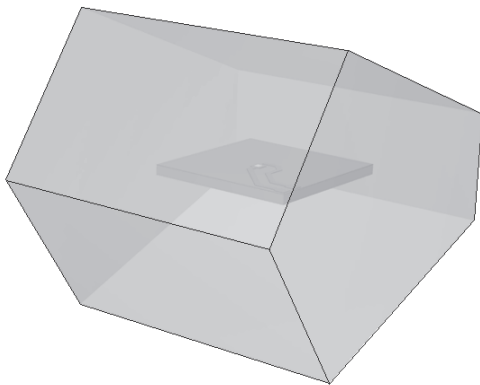
A 9. ábrán a peremfeltételekhez tartozó felületek – a jó követhetőség érdekében – beszámozva láthatóak. Az 1-es számmal jelölt felületek jelentik a „massflow inlet” peremfeltételt, amely a szélcsatornába kerülő levegő tömegáramát adja elő. Az itt beáramló levegő hőmérséklete – a mérési körülményeknek megfelelően – a mérőszoba hőmérsékletével egyezik meg. Nagysága megegyezik a modult hűtő ventilátor által keltett levegő sebességével, mely kb.: 3 m/s, iránya pedig párhuzamos

a NYÁK-lappal. A 2-es számú nyíllal jelölt „pressure outlet” peremfeltétel a szélcsatornából távozó levegő környezeti térbe történő kiáramlásánál a labor helységben uralkodó nyomás értékét írja elő. A 3-as számú felület a szimmetria feltételt jelenti, vagyis erre a síkra nézve a hőmérséklet eloszlás szimmetriáját írjuk elő.

További fontos peremfeltétel volt még a szimulációban a LED, és a NYÁK-lap között lévő forrasztás, amint egy a szimuláció végrehajtása során egy 1-dimenziós hő-ellenállásként vettünk figyelembe.

4.4. Numerikus szimuláció

A numerikus eredmények meghatározása a véges térfogatok elvén alapuló FLUENT szoftver alkalmazásával történt. A szimuláció $t = 0$ sec-tól 160 sec-ig terjedt, változó időlépcsővel. Az eredményeket a következő pontban a mérési eredménnyel összehasonlítva mutatjuk be. A modulról és a szélcsatornáról készült kép a 10. ábrán látható.

10. ábra. A számítási modelltől készült kép a FLUENT szimulációs szoftverben

5. EREDMÉNYEK

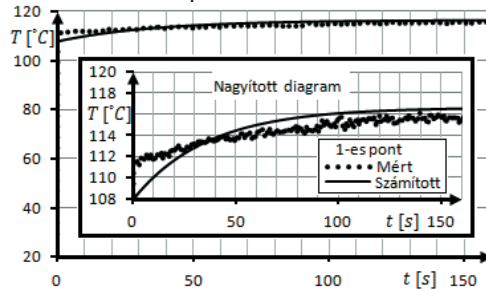
Az alábbiakban a 3. pontban bemutatott mérés [2], és a 4. pontban tárgyalt numerikus szimuláció [1] eredményeit ismertetjük.

A mérési és számítási eredmények is igazolták azt az előre várható tény, hogy a 4. ábrán bemutatott mérési pontoknál az azonos sugáron elhelyezkedők hőmérséklete közel azonos lett a méréseknél és a szimulációknál egyaránt. Ennek eredményeként közös sugáron elhelyezkedő pontok közül csak egy tetszőleges pontot választottunk ki (az eltérés $< 1\%$) az összehasonlításhoz, mind a mérés, mind a számítási eredményeknél.

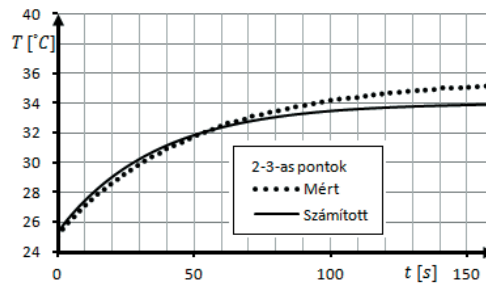
Az 1-es mérési pont eredményei a 11. ábrán láthatóak, a 2-3-as pontokra vonatkozó hőmérséklet eloszlás pedig a 12. ábrán. Terjedelmi okok miatt több eredményt nem tudunk bemutatni, azonban további részletek az [1]-ben találhatóak meg.

A mérési eredményeknél megfigyelhető egy kisebb fajta hőmérsékleti hullámlás. Ennek az ingadozásnak oka viszonylag nagy ~ 3 m/s-os sebességű levegőáram,

amely feltételezésünk szerint kismértékben rezgő mozgásba hozza a Fiber Optic Sensor kisméretű mérőfejét.

11. ábra. 1-es mérési pont számított és mért hőmérséklet-idő függvények

12. ábra. 2-3-as mérési pontok számított és mért hőmérséklet-idő függvények

6. ÖSSZEFOGLALÁS

Megállapítható, hogy az UV LED modul kijelölt mérési pontjaira vonatkozóan a számított és a mért hőmérsékleti értékei jó egyezést mutatnak. Ez annak is köszönhető, hogy a szimulációs modell gondosan felépített geometriával és hálózasi paraméterekkel rendelkezik. Jövőbeli közös terv az Aschaffenburgi Egyetemmel a jelen cikkben is bemutatott UV LED-ből épített 44 db. LED-ből felépített konfiguráció mérése és numerikus szimulációja – a bemutatott modul vizsgálata során szerzett tapasztalatokat is felhasználva – végrehajtásra kerüljön.

7. KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A kutatómunka a TÁMOP-4.2.1.B-10/2/KONV-2010-0001 jelű projekt részeként - az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében - az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

8. IRODALOM

- [1] VARGA, Z. D.: *Nagyteljesítményű UV-LED modulban kialakuló hőátviteli folyamat CFD szimulációja*, MSc diplomamunka, Aschaffenburg & Miskolc, 2012.
- [2] RUNG, S.: *Presentation about measurement of new LED module*, Workshop, Miskolc, 2012.